

# Ekonomide Alarm Zilleri...

IMF neden beklentiyi yükseltti? Çünkü, 5 ayda Türkiye'nin cari açığı 37.3 milyar dolara ulaştı. Geçen yılın tüm yıllık cari açık tutarının 48.5 milyar dolar olduğu anımsanırsa, ilk beş aylık cari açığın 37.3 milyar dolara ulaşması karşısında IMF, rakamlarını revize etmek zorunda kalmıştır. Eğer önlemler alınmaz ve yıl sonunda cari açık rekor düzeydeki 85 milyar dolara ulaşırsa Türkiye için çok ciddi kırmızı ikaz çanları çalıyor demektir.

## Alev COŞKUN

AKP'nin iktidarda bulunduğu 9 yıl içinde, yetkililer her zaman ekonominin çok iyi gittiğini belirten açıklamalar yapmışlardır. Türk ekonomisi daima “harikalar” yaratan bir model olarak takdim edilmiştir.

Üç gün önce, ilk kez AKP'den iki önemli yetkili, Ekonomiden Sorumlu Başbakan Yardımcısı **Ali Babacan** ve AKP Başkan Yardımcısı **Bülent Gedikli**, Türk ekonomisi için ciddi uyarı açıklamaları yaptılar...

TÜSİAD heyetini kabulünde, Avrupa'daki gelişmelere değinerek Türkiye'nin yanı başında ciddi riskler olduğunu dile getiren Başbakan Yardımcısı Babacan, “**dikkatli ve ihtiyatlı (tedbirli) gidilmesi gereken bir dönemde olduğumuzu**” ifade ederken; Genel Başkan Yardımcısı Gedikli, daha da açık konuşarak “**Kötü haber veriyorum. Dünya daha büyük krizle karşı karşıya kalacak. Türkiye de bundan olumsuz etkilenebilir. Biz toz pembe bir tablo çizmiyoruz, gerçekleri konuşuyoruz**” dedi.

Peki ne oluyor da, ilk kez AKP yetkilileri “**toz pembe konuşmak**” yerine Türk ekonomisinin olumsuz etkileneceğinden söz ediyorlar? Neden ilk kez ekonomide sıkıntı olabilir

diyorlar.

Bunun nedenleri, ABD ve Avrupa Birliği'nde (AB) ekonomik yapıda olup bitenlerde yatmaktadır.

## ABD'de durum

ABD'de, maliye bakanlığının borçlanma üst sınırının aşılmasına izin verilmesini sağlayacak bir formül arayışları sürüyor. Bu konuda son tarih ağustosun ilk günleridir.

ABD'de kamu sektörünün borcu 14.2 trilyon dolara erişmiş bulunuyor. Neredeyse, ABD'nin yıllık ulusal gelirine denk gelen bir büyük rakam düzeyi... ABD kamu ekonomisi adeta borçla yaşıyor ve kendisini borçla çeviriyor. Eğer maliye bakanlığına yeni borçlanma olanakları verilmezse, ABD kamu borç senetlerini ödeyemeyecek, bu senetlerin anapara ve faiz ödemelerini gerçekleştiremeyecek bir durumla karşı karşıya kalacaktır. ABD açıkça günü kurtarmaya çalışıyor.

Öte yandan Avrupa Birliği (AB) ekonomik yönden, tarihinin en zor dönemini yaşıyor. İspanya, Portekiz, İrlanda, İtalya ve Yunanistan ekonomileri sarsıntı içerisindedir. Avrupa Birliği'nin en güçlü ekonomisine sahip olan Almanya, bu devletlerden hangisine yardım edip, hangisini kurtaracak? Biri biterken diğeri başlıyor.

Aslında ekonomik yönden

Avrupa'da, Almanya hariç, tüm ülkeler domino etkisi altındalar...

## Küresel kriz

Kimse kendini kandırmasın, 2008'de başlayan küresel kriz henüz bitmedi, dünya eski ekonomik düzeyine kavuşamadı. İşin temel noktasıda, liberal ekonominin temel felsefesinin sarsılma hatta çökme dönemini yaşadığı tam olarak görülemedi(\*).

Amerikan ekonomisi, borç batağından çıkış yolunu üretimde değil, sürekli para basmada görüyor...

Ama artık gören gözler için “**kral çıplak**” noktasına gelmiştir.

Ciddi önlemler alınmazsa, Amerikan ekonomisinde tekrar yinelenen bir sarsıntı bütün dünyayı etkileyecektir. Avrupa da zaten zor durumdadır.

Özet olarak belirtmeye çalıştığımız bu durum, AKP yetkililerini harekete geçirmiş bulunuyor.

İşte, bu nedenle, **AKP Genel Başkan Yardımcısı Bülent Gedikli, kötü haberi çekinmeden veriyor, “dünyada kriz olacak, Türkiye de bundan olumsuz etkilenecek, gelişigüzel harcama yapmayınız. Biz toz pembe tablo çizmiyoruz”** diyor. Sormak gerek, düne kadar çizilen pembe tablolara ne demeli?

Başbakan Yardımcısı Babacan ise daha dikkatli. TÜSİAD yönetimiyle yaptığı toplantıda, ABD ve Avrupa yönetimlerinin krizden çıkış konusunda gerekli kararları alamadıklarını, göz göre göre hata yaptıklarını, bunun büyük riskler yaratacağını, doğacak ciddi sarsıntılardan Türkiye'nin de etkileneceğini, bu nedenle riske karşı değişik seçenekler hazırlanmasını

öneriyor.

Bu konuşmalar önemli. Çünkü, gelecek kriz öngörülerek, kamuoyu hazırlanmak isteniyor. En azından “**biz kuvvetliyiz, büyük krizler bizi teğet geçer**” yerine, kamu kesimi, özel sektör ve ekonomik alan uyarılıyor.

Ancak, dünya ekonomisinde bu belirsizlikler sürerken, Türkiye düne kadar siyasi irade ve yandaş basın tarafından daima, “**cıralı bir ekonomik durum**” olarak gösterilmiş ve tanıtılmıştır.

Aslında Türkiye sıcak paranın tutsağı durumundadır. Türkiye'de gerekli üretim yükselişi sağlanamamaktadır. Türkiye'de cari açık giderek büyümekte, yönetilemeyecek bir düzeye gelmektedir.

## Cari açık

Bu konuda kötü bir haber IMF'den geldi. 9 Temmuz 2011 tarihinde yayımlanan “**G-20 Ülkeleri Ekonomik Görünüm Raporu**”nda, Türkiye'nin 2011 yılı cari açık/GSYH (Gayri Safi Milli Hasıla) tahmini %8'den %10.5'e yükseltildi.

Bu da rakamsal olarak 85 milyar dolara denk gelmektedir. IMF neden bu beklentiyi yükseltti? Çünkü, 5 ayda Türkiye'nin cari açığı 37.3 milyar dolara ulaştı. Geçen yılın tüm yıllık cari açık tutarının 48.5 milyar dolar olduğu anımsanırsa, ilk beş aylık cari açığın 37.3 milyar dolara ulaşması karşısında IMF, rakamlarını revize etmek zorunda kalmıştır. Eğer önlemler alınmaz ve yıl sonunda cari açık rekor düzeydeki 85 milyar dolara ulaşırsa Türkiye için çok ciddi kırmızı ikaz çanları çalıyor demektir.

İşte AKP yetkililerinin, başta Başbakan Yardımcısı

Babacan olmak üzere, kamuoyunu şimdiden hazırlamak için gayret içerisine girmeleri bu nedenlere dayanmaktadır. Onlar da bu yüksek cari açığın yıkıcı etkilerini görmeye başladılar.

Ekonomi Bakanı **Çağlayan**'a gelince: “**Türkiye'nin cari açık yüzünden AB'de oluşacak bir krizden etkilenme olasılığının diğer gelişmekte olan ülkelere göre daha yüksek olduğunu**” belirten Fitch'in açıklamalarına, “**Fitch yine fitch'liğini yapmış**” gibi bir ekonomi bakanına hiç de yakışmayacak bir tavırla karşı çıktı.

Ancak, konu, yapay, basit önlemlerle geçiştirilemeyecek kadar ciddidir. Gözlerin açılması, Batı dünyasının uyguladığı gibi ulusal ekonomik çıkarları gözetilen bir ekonomi politikasının uygulanması gerekir. Yoksa her şeyi satarak, küçük sanayiciyi üretimden vazgeçirip, ithalata zorlayarak bir sonuç alınmaz.

Bugün bütün dünyada uygulanan liberal ekonomik sistem, zorunlu olarak ekonomileri krizlere götürmektedir. Krizleri önlemek için piyasa ekonomisi her türlü sorunu kendisi çözer anlayışının terk edilmesi gerekir. Piyasanın görünmez eli, piyasayı düzenler kuralı darbe yedi, artık akılcı ekonomik politikalara gereksinme vardır.

(\* *Daha geniş tartışma için yeni çıkan **Liberal Ekonominin Çöküşü, Ulusalci Ekonominin Yükselişi**, kitabımıza bakınız. (Cumhuriyet Kitaplar)*